

MUZEJ HRVATSKIH ARHEOLOŠKIH SPOMENIKA SPLIT

Stjepana Gunjače b.b., 21000 Split, tel. 021/358-420, 358-455, faks 021/358-411
URL: <http://www.mdc.hr/split>; <http://www.mhas-split.hr>, e-mail: muzej-has1@st.hinet.hr

Tip muzeja:	specijalizirani muzej
Vrsta muzeja:	arheološki
Djelokrug:	republički
Godina osnutka:	1893.
Osnivač:	republika
Ravnatelj:	Ante Milošević
Broj stručnih djelatnika:	22

Stručni djelatnici:
Zoran Alajbeg (*fotograf*), Arianda Albreht (*muzejski tehničar*), Tonći Burić (*muzejski savjetnik*), mr. Vedrana Delonga (*muzejska savjetnica*), Gorana Dvornik (*dipl. knjižničarka*), Hrvoje Gjurašin (*viši kustos*), Ljubomir Gudelj (*kustos*), Silvana Juraga (*restauratorica*), Lada Laura (*kustosica*), Maja Marković (*restauratorica*), Silvana Matković (*pomoćna knjižničarka*), Ante Milošević (*muzejski savjetnik*), Miran Palčok (*muzejski tehničar*), Gordana Perković (*dipl. knjižničarka*), mr. Maja Petrinc (*viša kustosica*), Dalibor Popović (*restaurator*), Marko Rogošić (*viši restaurator*), mr. Tomislav Šeparović (*viši kustos*), Nada Šimundić Bendić (*muzejska tehničarka*), Tomislav Šimundić Bendić (*pomoćni preparator*), Ante Šundov (*preparator*), Mate Zekan (*muzejski savjetnik*)

1. Skupljanje građe

1.2. Terensko istraživanje

- Nastavak istraživanja Šuplje crkve u Solinu

Nastavljena su arheološka istraživanja na prostoru iza apside starokršćanske crkve. Kopalo se u dubinu do pojave podzemnih voda. Utvrđeni su ostaci starije antičke arhitekture te nekoliko grobova u urnama. U potpunosti je dovršena terenska dokumentacija i većina ostataka zidova obiju crkava priređeni su za konzervaciju. Usporedno s istraživanjima iskopan je i izbetoniran upojni bunar za prikupljanje i prepumpavanje oborinskih i podzemnih voda da bi se isušio i više-manje tijekom cijele godine učinio dostupnim cijeli arheološki iskop. Iskop i gradnja bunara, te njegovo opremanje pumpama i automatikom ostvaren je u suradnji s gradom Solinom i Hrvatskom vodoprivredom.

- Pokusna istraživanja na lokalitetu Ostrog u Kaštelima

Istraživanja na tom važnom lokalitetu započela su 2000. g. Tijekom 2001. g. uređen je okoliš oko srednjovjekovne crkve sv. Lovre i župskoga groblja uokolo nje, a iskopano je i nekoliko manjih probnih sondi. Opsežnija istraživanja provedena su uz bedeme kastruma, gdje su otkriveni uglavnom prapovijesni slojevi. Znatniji ostaci srednjovjekovnog naselja još nisu potvrđeni. Dodatno je iskručen korov i nisko raslinje na većem dijelu lokaliteta. Ostrog je inače kompleksni višeslojni arheološki lokalitet s nekoliko kategorija nalazišta. Prema dosadašnjim spoznajama, postoje slojevi kulture od eneolitika do novog vijeka, a Ostrog je povijesno iznimno važan jer je tu bilo središte slobodnoga starohrvatskoga rodovskoga plemstva, tzv. didića, o kojemu su sačuvani brojni povijesni dokumenti koji oslikavaju njegovu ulogu i sudbinu tijekom srednjeg vijeka. Štoviše, mogući rezultati tih istraživanja rezultirali su vrijednim spoznajama o starohrvatskim srednjovjekovnim naseljima o kojima gotovo i nema nikakvih podataka.

- Istraživanja crkve sv. Martina u Lepurima

Istraživanja na tome lokalitetu provode se od 1997. g. (zbog nedostatka sredstava 1999. g. istraživanja nisu provedena). Istražuju se ostaci kasnoantičke i ranosrednjovjekovne crkvene arhitekture, a radovi se provode u suradnji s Konzervatorskim uredom za zaštitu spomenika kulture u Zadru i Odsjekom za povijest umjetnosti Filozofskog fakulteta u Zadru. Tijekom 2001. g. kopani su prostori unutar crkvenih građevina. Dignuti su, uz prethodno označivanje, svi sačuvani pločnici u objektima, te se istraživalo ispod njih, ponegdje do dubine 3,5 m. Završena su sva planirana istraživanja, a iskopani su prostori ponovno zatrpani i pripremljeni za vraćanje pločnika. Iskopano je i više srednjovjekovnih grobova, a dosadašnje su spoznaje o lokalitetu obogaćene i novim vrijednim ostacima ranosrednjovjekovne skulpture.

- Istraživanje i konzervacije crkve sv. Luke u Uzdoľju

Tijekom rujna i listopada provedena su zaštitna istraživanja ostataka srednjovjekovne crkve na seoskom groblju u Uzdoľju. Iskopan je i istražen sav raspoloživi prostor groblja uokolo crkve, gdje je pronađeno nekoliko desetaka uglavnom kasnosrednjovjekovnih grobova. Istražena je i cijela unutrašnjost crkve, u kojoj su također otkopani kasnosrednjovjekovni grobovi. Tijekom istraživanja, uglavnom kao spolije, u tim je grobovima pronađeno više ulomaka ranosrednjovjekovne skulpture. Nakon završenih istraživanja sve su otkopane sonde ponovno zatrpane, cijeli je prostor uređen, a ostaci zidova konzervirani. Sanirana su i oštećenja nastala tijekom arheoloških istraživanja što ih je, u suradnji s institucijama iz Srbije, obavljao Kninski muzej tijekom Domovinskog rata.

- Nastavak arheoloških aktivnosti na Bribirskoj glavici

Tijekom 2001. g. ponovno su pokrenuta manja zaštitna istraživanja i konzervatorski radovi na lokalitetu Bribirska glavica, na kojoj Muzej provodi istraživanja već gotovo cijelo stoljeće. Istraživanja su uglavnom obuhvatila položaje na kojima se namjeravalo kopati prije 1990. g. Sanirani su ostaci tih sondi u kojima je otkopano nekoliko srednjovjekovnih grobova. Provedena je i konzervacija prije rata otkopanih zidova. U muzejskim objektima na glavici uređeni su sanitarni čvorovi i osposobljene vodovodne instalacije. Radovi su izvedeni u suradnji s kolegama iz Županijskog muzeja Šibenik.

- Istraživanja na trasi auto-ceste

Tijekom jeseni 2001. g. provedena su i zaštitna istraživanja kasnosrednjovjekovnoga groblja, naknadno ukopanoga u prapovijesnu gomilu. Istraženo je ukupno 80-ak grobova s vrlo skromnim grobnim nalazima. Istraživanja su provedena u suradnji sa splitskim Konzervatorskim odjelom.

- Istraživanje grobova u Sutini

Tijekom rujna 2001. u mjestu Sutini kod Muća slučajno je otkopano nekoliko srednjovjekovnih grobova. Nakon prijave nalaznika radnici Muzeja proveli su manja višednevna pokusna istraživanja u kojima je iskopano 10-ak kasnosrednjovjekovnih grobova, ali bez grobnih nalaza nije bilo

2. Zaštita

2.2. Konzervacija

Čišćenje, spajanje i konzervacija 930 kamenih, keramičkih i staklenih predmeta.

Konzervacija 180 metalnih predmeta.

2.3. Restauracija

Restaurirano je 47 kamenih, keramičkih i metalnih predmeta.

3. Dokumentacija

3.3. Fototeka

- Snimljeno je 180 crno-bijelih negatva.
- Izrađeno je 650 crno-bijelih fotografija.
- Snimljeno je 40 negatva u boji.
- Izrađeno je 800 fotografija u boji.
- Snimljeno je 240 dijapozitiva.
- Izrađeno je 1.500 digitalnih snimaka.
- U fototeku je upisano i računalno obrađeno ukupno 1.200 negatva i pozitivna.

3.6. Hemeroteka

U hemeroteku su uvrštena 172 novinska članka.

3.7. Planoteka i fond dokumentacijskih crteža

Izrađeno je 250 dokumentacijskih crteža.

4. Knjižnica

4.1. Nabava

Monografske publikacije

• Kupnja:	85
• Dar:	20
• Razmjena:	83
• Ostalo:	15

Periodične publikacije

• Kupnja:	1
• Razmjena:	2

4.2. Stručna obrada knjižničkog fonda

Stanje fonda: 5.968 naslova monografskih publikacija i 555 naslova periodike - tekuća stručna obrada

4.3. Zaštita

Uvezano je i zaštićeno 40 svezaka.

4.5. Ostalo

Korisnika: 37; korištenih naslova: 303

5. Stalni postav

Muzej nije imao stalnog postava zbog izložbe *Hrvati i Karolinzi* i kasnije posudbe građe za izložbu *Bizantinci, Hrvati i Karolinzi*, koja je održana u Bresciji, Italija.

6. Stručni rad

6.4. Sudjelovanje na kongresima, seminarima

- Tonči Burić sudjelovao je na međunarodnome arheološkom savjetovanju *Voda kao izvor života* u Puli s temom *Hidronimija i vodoopskrbni sustavi trogirskog distrikta kroz povijest*.

- Ante Milošević sudjelovao je na međunarodnome arheološkom savjetovanju *Voda kao izvor života* u Puli s temom *Život uz rijeku Cetinu u pretpovijesno doba*.
- Ante Milošević sudjelovao je na međunarodnom kongresu *L'Adriatico dalla tarda antichità all'età carolingia* u Bresciju s temom *I tesori della Croazia altomedievale*.
- Ante Milošević sudjelovao je na međunarodnom kongresu *Europa i integracije*, održanome u Muzeju "Mimara", s temom *Hrvati i Karolinzi*.
- Ante Milošević sudjelovao je na međunarodnom simpoziju o karolinškoj Europi, održanome u Motovunu, s temom *Metalni križ iz Dvigrada*.

6.5. Publicistička djelatnost stručnih radnika

Burić, Tonči. *Arheološka topografija Drvenika i Ploče*. // Zbornik otoka Drvenika. I. (2001.)

7. Znanstveni rad

- Šeparović, Tomislav. *Rimski okov sa Šušelja kod Drniša*. // *Opuscula archaeologica*. 26 (2001.)
- Šeparović, Tomislav. *Antonijani iz Vignja na Pelješcu*. // VAHD
- Delonga, Vedrana. *Pismenost karolinškog doba i njeni hrvatski odjeci - latinska epigrafička baština u hrvatskim krajevima*. // *Hrvati i Karolinzi*, rasprave i vrela
- Milošević, Ante. *Karolinški utjecaji u Hrvatskoj kneževini u svjetlu arheoloških nalaza*. // *Hrvati i Karolinzi*, rasprave i vrela
- Tomičić, Željko. *Arheološka slika ranoga srednjeg vijeka na prostoru međurječja Drave, Dunava i Save*. // *Hrvati i Karolinzi*, rasprave i vrela

8. Stručni i znanstveni skupovi u organizaciji i suorganizaciji muzeja

8.1. Znanstveni skupovi

Završetak izložbe *Hrvati i Karolinzi* pratio je međunarodni znanstveni skup s istom tematikom. Skup je održan krajem svibnja u Poreču i Splitu, a suorganizirao ga je Muzej hrvatskih arheoloških spomenika s Međunarodnim istraživačkim centrom za kasnu antiku i srednji vijek u Motovunu.

9. Izložbena djelatnost

- *Hrvati i Karolinzi*
Izložbena djelatnost Muzeja hrvatskih arheoloških spomenika u većem dijelu 2001. g. bila je vezana za realizaciju izložbe *Hrvati i Karolinzi*, koja je otvorena krajem prosinca 2000. kao dio europskoga projekta *Karlo Veliki - stvaranje Europe*. Prvotno najavljeno njezino trajanje do kraja svibnja 2001. zbog velikog interesa produljeno je do polovice srpnja.

Tijekom 2001. g. s kolegama iz muzeja u Bresciji dogovoreno je prenošenje izložbe u tamošnji muzej, što je s uspjehom obavljeno početkom rujna iste godine. Izložba u Bresciji, ponešto dopunjena i izmijenjena s novim naslovom *Bizantini, Croati, Carolingi. Alba e tramonto regni e imperii*, otvorena je 4. rujna 2001. i bila je posjetiteljima dostupna do početka siječnja 2002. Za potrebe talijanske izložbe tiskan je novi katalog u izdanju milanske izdavačke kuće Skira. Izložbu u Italiji pratio je međunarodni znanstveni skup koji je održan u listopadu 2001., a na kojemu je sudjelovalo 20-tak priznatih europskih znanstvenika.

- *Izložba fotografija Zorana Alajbega*

Na temu izložbe *Hrvati i Karolinzi* muzejski fotograf Zoran Alajbeg priredio je izložbu autorskih fotografija u boji. Prva izložba bila je organizirana krajem svibnja u Konzervatorskoj galeriji u Splitu, a potom je prenesena i predstavljena u Zagrebu, Rijeci i Šibeniku. Uz izložbu je tiskan prigodni plakat te katalog na 32 stranice, s uvodnim tekstom mr. Vedrane Delonge.

- *Igrom i zabavom kroz izložbu "Hrvati i Karolinzi"*

Tijekom izložbe *Hrvati i Karolinzi* u muzejskoj dječjoj igraonici priređeno je nekoliko desetaka prigodnih druženja djece, na kojima je nastao velik broj likovnih kreacija s motivima spomenika s izložbe. Na izložbi u Konzervatorskoj galeriji u završnim danima trajanja izložbe, u lipnju 2001. g. priređena je izložba tih kreacija.

10. Izdavačka djelatnost

- *Katalog izložbe Hrvati i Karolinzi*

Katalog izložbe *Hrvati i Karolinzi* u cijelosti valorizira karolinško razdoblje hrvatske prošlosti (od zadnje četvrtine 8. do zadnje četvrtine 9. st.). Sva građa u katalogu složena je u dva dijela. U prvom su dijelu autorski tekstovi 7 znanstvenika koji su, ovisno o vrstama građe, cjelovito obradili sve dijelove kulturne ostavštine toga razdoblja. Autori tekstova u tom dijelu kataloga su prof. dr. Mladen Ančić, mr. Vedrana Delonga, prof. dr. Nikola Jakšić, prof. dr. Miljenko Jurković, prof. Ante Milošević, prof. dr. Željko Rapanić i dr. Željko Tomičić. Drugi veći dio kataloga čine kataloške jedinice (oko 1.150 kataloških jedinica s oko 300 nalazišta iz cijele Hrvatske) s materijalom posuđenim iz gotovo svih hrvatskih muzeja. Autori tog dijela kataloga su muzejski i drugi djelatnici iz svih krajeva Hrvatske. Katalog je tiskan na hrvatskom jeziku, bogato je ilustriran fotografijama u boji, kartama, crtežima, rekonstrukcijama i drugom tehničkom dokumentacijom.

- prof. dr. Nikola Jakšić, *Hrvatski srednjovjekovni krajobrazi*

Knjiga na 340 str. sadržava 10-ak rasprava iz hrvatske povijesne topografije ravnokotarskoga i bukovičkog prostora u Dalmaciji. Tiskana je kao 4. sv. u seriji Scintilae Stephano Gunjača dicatae.

- *Katalozi i monografije*, br. 9, 10 i 11

S namjerom da se rezultati novih spoznaja dobivenih na izložbi *Hrvati i Karolinzi* na popularniji način i po pristupačnijoj cijeni predstave javnosti, tiskane su 3 manje knjige s istim tekstovima kao u velikom katalogu. Autor prve knjige, *Hrvatska u karolinško doba* (104 str.) jest Mladen Ančić, drugu knjigu *Arheološki nalazi karolinškog obilježja u Hrvatskoj* (116 str.) napisali su Ante Milošević, Željko Rapanić i Željko Tomičić, a treću knjigu, *Arhitektura, skulptura i epigrafika karolinškog doba u Hrvatskoj* (108 str.) Vedrana Delonga, Nikola Jakšić i Miljenko Jurković.

- Tonči Burić, Slobodan Čače, Ivo Fadić; *Sv. Juraj od Potalja*

Monografija na 324. str. donosi rezultate višegodišnjih arheoloških istraživanja toga poznatoga ranosrednjovjekovnog nalazišta. Tekst je popraćen brojnim fotografijama, crtežima i planovima. Knjiga je izašla kao 12. sv. serije *Katalozi i monografije*.

- *Starohrvatska prosvjeta 28*

Tijekom 2001. g. u cijelosti je za tisak pripremljen 28 broj muzejskoga glasila *Starohrvatska prosvjeta*. Očekuje se da će iz tiska izaći u prvim mjesecima 2002. Cjelokupni broj donosi izvješća o rezultatima arheoloških istraživanja što ih je Muzej hrvatskih arheoloških spomenika provodio od 1995. do 2000. Autori priloga su svi kustosi Muzeja, te dr. sc. Nikola Jakšić, koji je provodio istraživanja u Lepurima pokraj Benkovca.

- prof. dr. Pavuša Vežić, *Crkva sv. Donata u Zadru*

Tijekom trajanja izložbe *Hrvati i Karolinzi* započela je izrada monografije o crkvi sv. Donata u Zadru kao najmonumentalnijemu

crkvenom zdanju karolinškoga razdoblja u Hrvatskoj. Autor monografije prof. dr. Pavuša Vežić iz Zadra dugogodišnji je istraživač te građevine. Monografija ima 144 str., bogato je ilustrirana planovima i nacrtima, arhivskim fotografijama te serijom novih fotografija u boji koje je za tu prigodu izradio muzejski fotograf Zoran Alajbeg. Knjiga je izašla kao 13. sv. u seriji *Katalozi i monografije*.

- prof. dr. Neven Budak, *Karlo Veliki i Karolinzi i Hrvati*

Uz ostvarenje izložbe *Hrvati i Karolinzi* nametnula se potreba tiskanja monografije o Karlu Velikom, s posebnim osvrtom na njegov odnos prema Hrvatskoj. Monografija je izašla kao 5. sv. u seriji Scintilae Stephano Gunjača dicatae.

- prof. dr. Mladen Ančić, *Vodič Livno - srednjovjekovna hrvatska županija*

Vodič je 16. naslov u muzejskoj seriji kulturno-povijesnih vodiča. Ovaj, kao i ostali vodiči u toj seriji, ima 32 str. ilustrirane fotografijama i crtežima.

11. Edukativna djelatnost

11.3. Radionice i igraonice

Tijekom izložbe *Hrvati i Karolinzi* u muzejskoj je dječjoj igraonici priređeno nekoliko desetaka prigodnih druženja djece na kojima im je, osim posjeta izložbama, bilo omogućeno i bavljenje različitim aktivnostima pod vodstvom muzejske pedagoginje Lade Laure. Tijekom tih druženja nastao je i velik broj likovnih kreacija s motivima spomenika s izložbe.

12. Odnosi s javnošću (PR)

12.4. Promocije i prezentacije

- Katalog izložbe *Hrvati i Karolinzi* i sva izdanja vezana za izložbu predstavljena su na promociji u Arheološkome muzeju u Zagrebu u lipnju 2001.

- Vodič *Livno - srednjovjekovna hrvatska županija* autora prof. dr. Mladena Ančića predstavljen je na promociji u Livnu u travnju 2001.

- Monografija *Sv. Juraj od Potalja* autora Tončija Burića, Slobodana Čače i Ive Fadića predstavljena je na promociji upriličenoj na Filozofskom fakultetu u Zadru u listopadu 2001.

14. Ukupan broj posjetitelja

Muzej je od 15. srpnja do 31. prosinca bio zatvoren za posjetitelje zbog postavljanja izložbe *Bizantinci, Hrvati i Karolinzi* u Bresciju (Italija). Do 15. srpnja Muzej su posjetila 5.643 posjetitelja.

15. Financije

15.1. Izvori financiranja

- RH: 77%
- Vlastiti prihod: 23%

15.2. Odnos troškova za materijalne i programske djelatnosti u odnosu prema ukupnom prihodu Muzeja

- Materijalni troškovi: 78%
- Programske djelatnosti: 22%

15.3. Investicije

705.932,00 kn

- Katalogu izložbe *Hrvati i Karolinzi*, na prijedlog Filozofskog fakulteta u Zagrebu, dodijeljena je nagrada "Josip Juraj Strossmayer" kao najuspješnijemu znanstvenom djelu u oblasti humanističkih znanosti. Nagradu su dodijelili HAZU i Zagrebački velesajam.

16. Ostale akcije

16.2. Ostalo

- Za uspješno obavljene poslove organizacije izložbe *Hrvati i Karolinzi* Muzeju je dodijeljena godišnja Nagrada za kulturu grada Splita.